



## Uzroci nastanka novotarija

# Temelj zablude Haridžija se nalazi u žeđi za ovosvjetskim životom

Autor: Imâm Ismâ'îl bin Kesîr ed-Dimaškî

Izvor: Tafsîr al-Qur'ân al-'Adhîm (1/452)

Mu'assasah ar-Risâlah, 1422/2001

Allâh (tebârak we te'âlâ) je rekao:

وَجُودٌ تَسْوٍ وَجُودٌ وَتَبْيِضٌ م

**"Na Dan kada će neka lica pobijeliti, a neka pocrnjeti."** [1]

Ibn Mardûja je prenio sa više strana od Ebû Gâlîba, od Ebû Umâme (radijallâhu 'anh), od Vjerovjesnika (sallallâhu 'alejhi we sellem) koji je rekao: *"To su Haridžije (Khawâridj)."*

Najmanje što se može reći o kategorisanju ovog hadisa je da su ovo riječi jednog sljedbenika. Njegovo značenje je ispravno. Prva inovacija koja se pojavila u Islâmu je iskušenje Haridžija. Njihov temelj je postavljen zbog ovosvjetskog života, kada je Vjerovjesnik (sallallâhu 'alejhi we sellem) dijelio ratni plijen sa Hunejna. Pomoću svog pokvarenog razuma, umislili su da je on (sallallâhu 'alejhi we sellem) nepravedno podijelio ratni plijen. Kao rezultat oni su govorili na ovaj način. Njihov glasnogovornik, Zûl-Huvejsare, neka mu Allâh presječe kuk, je rekao:

"Budi pravedan; ti zaista nisi bio pravedan!" Zatim mu je Vjerovjesnik (sallallâhu 'alejhi we sellem) rekao:

*"Ti si izgubio i propao ako ja nisam pravedan."*

Kad je čovjek otišao odatle, 'Umer bin el-Hattâb, u drugoj predaji Hâlid bin el-Velîd, je tražio dozvolu od Vjerovjesnika (sallallâhu 'alejhi we sellem) da mu odrubi glavu. On (sallallâhu 'alejhi we sellem) je rekao:

*"Ostavi ga. Od njegove vrste pojaviće se narod; vi ćete omalovažavati svoje molitve naspram njihovih molitvi, vaš post naspram njihovog posta i vaše učenje naspram njihovog učenja. Oni će izlaziti iz vjere kao što strijela napušta luk. Ubijajte ih gdje ih god sretnete. Onaj ko ih ubija, biće nagrađen."*

Zatim su se pojavili za vrijeme 'Alî bin Ebî Tâliba (radijallâhu 'anh). On ih je ubio u Nahravânu. Zatim su se rasuli u različite skupine, plemena, mišljenja, prohtjeve, teorije i mnoge raspršane sekte.

Zatim su se pojavile Kaderijje (Qadariyyah), zatim Mu'tezile (Mu'tazilah), zatim Džehmijje (Djahmiyyah) i sve ostale inovacije o kojima nas je povjerljivi i pouzdani (sallallâhu 'alejhi we sellem) obavjestio kada je rekao:

*"Ova zajednica će se podijeliti na sedamdeset i tri skupine. Sve će one u Vatru osim jedne." Oni su rekli: "Koja je to, Allâhov Poslaniče?" On je rekao: "Ona koja je na onome na čemu sam ja i moji sljedbenici."*

Prenosi ga el-Hâkim u svom "el-Mustedreku" s ovim dodatkom.

Novotarije imaju svoje uzroke, a od njih su sljedeći:

**Prvo:** neznanje, a neznanje je opasan nedostatak. Allah, Azze ve Dželle, kaže, u prijevodu značenja ajeta:

**- „Ne govori ono što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati.”** (El-Isra, 36)

Od Abdullaha ibn Amra ibn El-Asa, radijAllahu anhu, prenosi se da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori:

*- „Allah neće najedanput od ljudi oduzeti znanje, nego će usmrtiti učenjake i sa njima podići znanje. Među ljudima će ostaviti poglavare neznalice koji će davati fetve bez znanja, pa će tako zalutati i druge odvoditi u zabludu.”* (Buhari, Kitabu el itisam bil kitabi ves sunneh, 187/8, 7307; Muslim, Kitabu ilm, 2058/4, 2673)

**Drugo:** slijeđenje strasti je jedan od opasnih uzroka koji ljude odvede u novotarije i zablude.

- „... i ne povodi se za strašću da te ne odvede sa Allahovog puta, one koji skreću s Allahova puta čeka teška patnja na onom svijetu zato što su zaboravljali na Dan u kome će se račun polagati.“

- „Budi strpljiv uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i navečer u želji za licem Njegovim, i ne skidaj očiju svojih s njih iz želje za sjajem u životu na ovome svijetu, i ne slušaj onoga čije smo srce da Nas spominje nehajnim učinili, koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti.“ (El-Kehf, 28)

- „Šta misliš o onome koji je svoju strast za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, a on svjestan bio, u zabludu skrenuo, i sluh njegov, i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio? Ko će ga, ako neće Allah, na Pravi put uputiti? Zašto se ne opametite?“ (El-Džasije, 23)

- „Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode jedino za strasti-ma svojim, a ne Allahovom uputom! Allah, doista, neće uputiti na Pravi put narod koji sam sebi nepravdu čini.“ (El-Kasas, 50)

- „...oni se povode samo za pretpostavkama i onim za čim duše žude, a već im dođe od Gospodara njihova Uputa.“ (En-Nedžm, 23)

**Treće:** vezivanje za sumnje. Novotari se vežu za sumnje i zapadaju u novotarije.

- „On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena - željni smutnje i svoga tumačenja – slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah. Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: „Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg!“ - A samo razumom obdareni shvaćaju“  
(Ali Imran, 7)

**Četvrto:** isključivo oslanjanje na razum. Onaj ko se osloni na svoj razum, a ostavi tekst iz Kur'ana i Sunneta ili jednog od njih, zalutao je.

- „Ni vjernik ni vjernica nemaju izbora da, kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, po svome nahođenju postupe. A ko Allaha i Njegova Poslanika ne posluša, taj je očito skrenuo s Pravog puta.“ (El-Ahzab, 36)

**Peto:** slijepo slijedenje i fanatizam. Većina sljedbenika novota-rija slijepo slijedi svoje očeve i šejhove. Fanatično se pridržavaju svoj-ih pravaca.

- „**A kada im se kaže:”Slijedite ono što je Allah objavio!” – oni odgovaraju:”Ne, nego ćemo slijediti ono na čemu smo naše pretke zatekli.” Zar i onda kada im preci nisu ništa shvaćali, niti su na Pravom putu bili.**” (El-Bekare, 170)

- „**Oni čak govore:”Mi smo zatekli pretke naše kako ispovije- daju vjeru i prateći njihove tragove mi smo na Pravom putu.**” (Ez-Zuhruf, 22)

Sljedbenicima novotarija su uljepšana njihova djela, pa zato Uzvišeni kaže u prijevodu značenja ajeta :

- „**Zar pomoći možeš onome kome su njegova ružna djela prikazana lijepim, a i on ih smatra lijepim? Allah doista u zabludu skreće onoga koga hoće, a na Pravi put upućuje koga hoće, pa ne izgaraj od žalosti za njima, Allah, doista, dobro zna sve što oni rade.**” (Fatir, 8)

Allah , Azze ve Dželle, pojašnjavajući stanje sljedbenika novotari-ja i zabluda kaže u prijevodu značenja ajeta:

- „**Na Dan kad se njihova lica u Vatri budu prevrtala, govorit će:”Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slušali! I govorit će:”Gospodaru naš, mi smo prvake naše i starješine naše slušali, pa su nas oni sa Pravog puta odveli, Gospodaru naš, podaj im dvostruku patnju i prokuni ih prokletstvom velikim.**” (El-Ahzab, 66-68)

**Šesto:** miješanje i druženje sa sljedbenicima zla je jedan od uzroka koji vode u zapadanje u novotarije i njihovo širenje među ljudima. Allah, Azze ve Dželle, pojašnjava da će se kajati onaj koji se druži sa zlim ljudima.

- „**Na Dan kada zalim prste svoje bude grizao govoreći:”Kamo sreće da sam se uz Poslanika Pravog puta držao! Kamo sreće, teško meni, da toga i toga za prijatelja nisam uzeo! On me je od opomene (Kur’ana) odvratio nakon što mi je priopćen bio! – a šejtan čovjeka uvijek ostavlja na cjedilu.**” (El-Furkan, 27-29)

- „**Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, neka si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi sa zalimima kad se sjetiš.**” (El-En’am, 68)

**-„On vam je već u Knjizi objavio: “Kada čujete da se Allahove riječi poriču i da im se izruguje, ne sjedite s njima dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bit ćete kao oni. Allah će sigurno sastaviti u Džehennemu sve licemjere i nevjernike.” (En-Nisa, 140)**

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Primjer lijepoga sagovornika (druga) i lošega sagovornika je kao primjer onoga koji nosi miris mošusa i koji puše u kovački mijeh. Onaj koji nosi miris mošusa ili će te namirisati, ili ćeš od njega kupiti, ili ćeš od njega osjetiti lijep miris. Onaj koji puše kovački mijeh ili će ti zapaliti odjeću, ili ćeš osjetiti ružan miris.”* (Buhari, 287/6, 5534; Muslim, 2026/4, 2628)

**Sedmo:** šutnja učenjaka i skrivanje znanja jedan je od razloga širenja novotarija i nereda među ljudima.

**-„One koji budu tajili jasne dokaze koje smo Mi objavili, i Uputu (Pravi put) nakon što smo ga pojasnili ljudima u Knjizi, njih će Allah prokleti, a proklet će ih i oni koji imaju pravo da proklinju. Oprostiću samo onima koji se pokaju i poprave, i to javno ispolje, a Ja primam pokajanje i Ja sam milostiv.” (El-Bekare, 159)**

**-„Doista oni koji taje ono što je Allah u Knjizi objavio i to prodaju za bagatelnu cijenu – ti u trbuhe svoje samo vatru trpaju, na Sudnjem danu Allah ih neće ni osloviti, niti ih očistiti, njima pripada kazna bolna.”** (El-Bekare, 174)

**-„A kada Allah uze obavezu od onih kojima je data Knjiga da će to sigurno ljudima objašnjavati i ništa iz nje neće kriti, pa su je oni za leđa svoja bacili, prodajući je za bagatelnu cijenu! A ružno li je to što za to kupuju.” (Ali Imran, 187)**

Allah, Azze ve Dželle, obavezao je grupaciju iz Ummeta da se bavi pozivom ka Allahu, i da naređuje dobro a sprječava zlo.

**-„I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvrćati, oni će šta žele postići.” (Ali Imran, 104)**

Od Ebu Seida, radijAllahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*-„Ko od vas vidi kakvo loše djelo neka ga promijeni svojom rukom, ako ne može, onda svojim jezikom. Ako ni to ne može, onda svojim srcem, a to je najslabiji iman.”* (Muslim,

Kitabi iman, 69/1, 49)

Ovaj hadis pojašnjava da je naređivanje dobra i odvrćanje od zla obaveza svakoj osobi prema ovim nabrojanim stepenima.

Od Abdullaha ibn Mes'uda prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*„Svaki vjerovjesnik kojeg je Allah slao određenom ummetu prije mene imao je iz svoga ummeta pomagače i drugove koji su se pridržavali njegovog sunneta i slijedili njegovu naredbu. Zatim bi poslije njih došle generacije koje bi govorile ono što nisu radile. Radile bi ono što im nije bilo naređeno. Ko se protiv njih bude borio svojom rukom, on je vjernik. Ko se protiv njih bude borio svojim jezikom, on je vjernik. Ko se protiv njih bude borio svojim srcem, on je vjernik. Poslije toga nema imana ni koliko je zrno gorušice.”*

(Muslim, Kitabi iman, 70/1, 50)

Od Ebu Hurejre, radijAllahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*„Ko bude upitan o nekom znanju koje poznaje, a onda ga prikrije, bit će na Sudnjem danu zauzdan uzdama od vatre.”*

(Tirmizi, Kitabu ilm, 29/5, 2649; Ebi Davud, Ilm, 321/3, 3658; Ibn Madže, Muqadimeh, 98/1, 266; Ahmed, Musned, 263/2, 305; Albani, Sahihu Sunnen)

**Osmo:** Oponašanje i slijepo slijeđenje nevjernika jedan je od najvećih uzroka nastanka novotarija među muslimanima. Na to ukazuju hadis Ebu Vakida El-Lejsija, radijAllahu anhu, koji kaže:

*„Izašli smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hunejn. Tek smo nedavno prešli na Islam. Prešli su na Islam na dan oslobođenja Mekke. Prošli smo pored nekog drveta i rekli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,; „Napravi nam Zatu Envat kao što oni imaju Zatu Envat!” Nevjernici su imali drvo oko kojeg su boravili i svoje oružje za njega okačivali. Nazivali su ga Zatu Envat. Kada smo to rekli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Allahu ekber! Rekli ste, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, ono što su rekli i sinovi Israilovi Musau: „Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove! Vi ste, uistinu, narod koji nema znanja,- reče on” (El-Ea'raf, 138) Vi ćete sigurno postupati po običajima onih prije vas.”*

(Ebi Asim, Kitabus sunneh, 37/1,76; Hasen, Albani, Kitabus sunneh, 37/1; Tirmizi, Kitabu el fiten, 475/4,2180, hasen sahih)

U ovom hadisu je jasan dokaz da je oponašanje nevjernika podstaklo sinove Israilove da

upute ovaj ružan zahtjev. Isto to je navelo ashabe Vjerovjesnika Muhammeda , sallallahu alejhi ve sellem, da ga pitaju da im odredi jedno drvo u kojem će tražiti bereket mimo Allaha, Azze ve Dželle.

Tako je većina ljudi iz reda muslimana oponašala nevjernike u djelima novotarija i širka, mnogoboštva, kao što su praznici i rođendani, novotarije na dženazama i zidanje turbeta. Nema sumnje da je slijeđenje običaja drugih jedno od poglavlja strasti i novotarija.

(Tenbihu uli ebsari ila kemal el din ve ma fi el bid'a min ahtar, El šejh Salih Seid es-Suhejmi, 147; Kitabu tevhid, Salih el Fevzan, 87; Ehvae vel iftiraq vel bid'a ve mevqafus selefu minha, El šejh Nasir Abdulkerim Uqla, 170/2)

To je još jasnije iz hadisa Ebu Seida El-Hudrija u kojem kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*-„Sigurno ćete slijediti običaje onih prije vas, pedalj po pedalj, lakat po lakat. Čak i kada bi ušli u gušterovu rupu, vi biste ih slijedili.“ Rekli smo: „Allahov Poslaniče, jesu li to židovi i kršćani? Odgovorio je: „Ko bi drugi bio?“*

(Buhari, El itisam bil kitabi ves sunneh,7320; Muslim, Kitabu ilm, 2669)

Imam En-Nevevi kaže: „Običaji su pravci ili putevi, a pedljem, podlakticom i gušterovom rupom želi se dočarati ogromna suglas-nost u nepokornostima i prekršajima, ali ne i suglasnost u nevjerstvu. Ovo je očito nadnaravno djelo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer se desilo ono o čemu je i obavijestio.“

(Šerh Sahihu Muslim, 460/16)

Očituje se da su pedalj, podlaktica, put i ulazak u rupu, vid dočaravanja slijeđenja nevjernika u svemu onome što Šerijat zabra-njuje ili smatra pokuđenim. (Fethul bari, Ibn Hadžer, 301/13)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na oponašanje sljedbenika drugih vjera, rekavši:

*-„Poslan sam pred sami Sudnji dan sa sabljom, sve dok ne bude obožavan Allah Jedini Koji nema sudruga. Učinio je moju opskrbu pod sjenom moga koplja, a poniženje je dao onome ko se suprostavlja mojoj naredbi. Ko se poistovijeti sa nekim narodom, on je od njih.“*

(Imam Ahmed ibn Hanbel, Musned, 50/2, 92. Hadis prenosi od Ibn Omera)

**Deveto:** Oslanjanje na slabe i apokrifne hadise jedan je od uzro-ka koji vodi u novotarije i njihovo širenje.

Mnogi sljedbenici novotarija oslonili su se na isprazne, slabe hadise koji su izmišljeni kao laž na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Takve hadise, hadiski stručnjaci ne prihvataju za izgradnju šerijatskih pravila. Odbacili su ispravne hadise koji se suprostavljaju novotarijama kojih se oni pridržavaju. Time su zapali u propast i teškoću. Nema stanja, i nema snage osim uz pomoć Allaha. (Medžmu' u fetava Ibn Tejmije, 361-363/22; El Itisam, Imam Eš-Šatibi, 287/1)

**Deseto:** Ekstremizam i pretjerivanje jedan je od najvećih uzroka širenja novotarija i njihove pojave. To je uzrok i pojave mnogoboštva (širka) među ljudima. Ljudi su poslije Adema, alejhissellam, bili u čistom tevidu (ispovijedali jednoću Allahu) deset stoljeća. Poslije toga su se veza-li za dobre ljude i pretjerali u tome, sve dok ih nisu počeli obožavati mimo Allaha, Azze ve Dželle. Allah Uzvišeni poslao je Nuha da poziva u tevhid. Zatim su se jedan za drugim smjenjivali poslanici, a.s. (El bidaje ven nihaje, Ibn Kesir, 106/1)

Pretjerivanje i ekstremizam može biti vezano za ličnosti, kao što je smatranje vođa i evlija svetima, njihovo uzdizanje iznad stepena koji zaslužuju. To, na kraju, vodi u obožavanje. Pretjerivanje u vjeri može biti i dodavanjem na ono što je Allah, Azze ve Dželle, propisao, ili pretjeranom žestinom i nepravедnim izvođenjem drugih iz Islama. Pretjerivanje u suštini označava prelazak granice u vjerovanjima i djelima, tako da se nešto previše pohvali ili pokudi izvan činjeničnog stanja. (Iktidau es-siratil musteqim, šejhul-islam Ibn Tejmije, 289/1)

Allah Uzvišeni upozorio je na pretjerivanje rekavši sljedbenicima Knjige:

„O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju, i o Allahu govorite samo istinu. Mesih, Isa sin Merjemin, samo je Allahov poslanik,... ” (En-Nisa, 171)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na pretjerivanje u vjeri. Od Ibn Abbasa, radijAllahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- „Čuvajte se pretjerivanja u vjeri, jer je pretjerivanje u vjeri one prije vas u propast odvelo.“ (Ibn Madže, Kitabu el menasik, 1008/2; Imam Ahmed, Musned, 347/1; En-Nesaji, 268/5; Iktidau es-siratil musteqim, Ibn Tejmije, 289/1, sahih)

Očituje se da je pretjerivanje u vjeri jedan od najvećih uzroka širka, novotarija i strasti. (Iktidau es-siratil musteqim, Ibn Tejmije, 289/1; El Itisam, Imam Eš-Šatibi, 329-331/1; Ehvae vel ifтираq vel bid'a ..., šejh Nasir Abdulkerim Uqla, 171/1, 183)



Zbog opasnosti pretjerivanja u vjeri Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pretjerano hvaljenje, rekavši:

-„*Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdigli Isaa sina Merjemina. Ja sam samo Njegov rob. Recite: 'Allahov rob i Njegov poslanik'.*“ (El Buhari, Kitabu enbija, 17